

ממצאי מעקב

המכון הווטרינרי

דו"ח שנתי 25, עמ' 367

המכון הווטרינרי הוא יחידה, הפועלת במסגרת השירותים הווטרינריים של משרד החקלאות והוא עוסק בעיקר באבחנה של מחלות בעלי חיים, בבדיקת מוצרים מן החי, במחקר וטרינרי ובייצור ופיתוח תרכיבים לחיסון בעלי חיים.

התרכיבים המיוצרים במכון, למעט תרכיבי פה וטלפים, לא עברו בדיקות בטיחות ויעילות, והמכון הסתפק בבדיקות פנימיות שנערכו על ידי היחידות המייצרות. תרכיבי פה וטלפים אמנם נבדקו על ידי היחידה לביקורת תרכיבים, אולם רק מבחינת בטיחות.

הליקוי לא תוקן.

לא הייתה במכון מערכת חשבונות המפרידה בין הוצאות הקשורות בביצוע המחקרים לבין ההוצאות האחרות. בהיעדר מערכת כזאת לא ניתן היה לקבוע את ההוצאות של המכון למחקרים והתאמתן להשתתפויות השונות; יתר על כן, המחלקות שביצעו מחקרים, לא נדרשו, בדרך כלל, על ידי הנהלת המכון לנהל דיווח על הוצאות המחקר.

לא חל שינוי במצב וההוצאות על המחקרים אינן מופרדות מההוצאות האחרות.

בשנת הכספים 1974 התחיל המכון לערוך סדרת מחקרים, בעיקר עבור מועצות הייצור והשיווק. עם רוב מזמיני המחקרים לא חתם המכון הסכמים עד ראשית 1975.

הליקוי לא תוקן. גם בשנת 1976 בוצעו מחקרים עבור מועצות ייצור ובמימון החלקי, בלא שנחתמו עמן הסכמים.

משיקולים בריאותיים ואחרים מחייב המכון את הקונה ממנו במכרזים פומביים בקר וצאן, לשחוט את הבהמות תוך עשרה ימים מיום הוצאתן מהמכון ולהמציא אישור שחיטה מבית המטבחים. המכון לא קיים מעקב אחר שחיטת הבהמות.

המכון מקפיד על קבלת אישורים מבתי המטבחים בדבר ביצוע שחיטת הבהמות, שנמכרו במכרזים, במועד.

משק ושירותים

דו"ח שנתי 25, עמ' 361

פיקוח על מצאי ומלאי

לפני מספר שנים החל משרד החקלאות לטפל בהכנת תקנים ורמות מלאי במחסניו השונים, אולם הטיפול הופסק בשנת 1970. מאז לא היו רכישות המשרד והחזקת המלאי מבוססות על נתונים בדוקים בדבר כמות הפריטים הנדרשת. הביקורת המליצה, שהמשרד ימצא את הדרך הנאותה להנהגת רמות מלאי מזעריות ומירביות במחסניו וביחידותיו האופרטיביים. לא חל שינוי במצב.

משרד החקלאות עורך בדרך כלל ספירות מלאי במחסני היחידות השונות. על פי הוראות המשרד יש לרכז במקום הספירה ציוד שהושאל לעובדים ולספרו; וכאשר אין אפשרות לכך על האפסנאי לאמת את קיום הציוד שהושאל לעובדים. עוד נקבע בהוראות, שעל האפסנאי להמציא לוועדות הספירה הצהרה, שאכן בדק את הציוד המושאל בדיקה בעין ושהוא מתאים לפרטים שבטופס ההשאלה. האפסנאים לא המציאו הצהרות על אימות הציוד המושאל, לגבי מספר ניכר של יחידות, שלגביהן הוכנו דו"חות ספירה.

בדיקת דו"חות ספירה של 40 יחידות העלתה שהליקוי תוקן.

כדי לפשט את תהליכי רישום תנועות המלאי, החליט מינהל המחקר החקלאי במאי 1973 לבטל כמה רישומים ותעודות הקשורים בטובין שאינם עוברים דרך המחסן והמסופקים ישירות ליחידות השונות. ביטול זה הביא לכך, שנמנעו שליטה ופיקוח על ניפוק חומרים וציוד אינוונטרי אחר ועל השימוש הנעשה בהם.

הליקוי לא תוקן.

בשנת 1973 החליט המינהל למחקר חקלאי להעביר את ניהול הנוצא והמלאי לאחריותו של כל מכון מחקר. החלטה זו לא יצאה אל הפועל, אך גם לא שופרו דרכי הרישום המרוכז, שהיו קודם לכן ושלא היו תקינות די הצורך.

בדצמבר 1976 הוצא נוהל שלפיו הועברה האחריות לניהול המלאי והנוצא למכונים.

רכישת טובין וביצוע עבודות

בעת הגשת הצעה למכרזים בדבר רכישת טובין ושירותים וביצוע עבודות על הספק לצרף להצעתו ערבות בשיער של 5% עד 10% מערך ההצעה. ועדת הרכישות של המשרד, שטיפלה באישור הזוכים במכרזים, לא הקפידה על חובת הפקדת הערבויות.

הליקוי לא תוקן.

העובדים שחתמו על הזמנות הקנייה ביחידות מינהל המחקר החקלאי היו בדרך כלל עובדים, שלא הוסמכו על פי החוק.

הליקוי לא תוקן.

יחידות המינהל נהגו להוציא הזמנות ללא ציון מחירים, דבר שמנע בדיקת המחירים בחשבוניות הספקים והשוואתם למחיר ההזמנה.

לא חל שינוי.

באוגוסט 1974 הוחלט במינהל, כי כל הזמנת ציוד וטובין המיוצרים בחו"ל והמוזמנים אצל סוכנים מקומיים בהזמנות רגילות המשולמות במטבע מקומי, תיחשב כהזמנת טובין מחו"ל לכל דבר, ויחולו עליה כל ההוראות בדבר הזמנת טובין מחו"ל. הסדר זה נגד את ההוראות התכ"ם ואיפשר לעקוף את הנהלים הרגילים בדבר רכישת ציוד בארץ.

באפריל 1975 פרסם המשרד הוראות נוהל בדבר הזמנות טובין מחו"ל אך אין בהוראות אלה, התייחסות לרכישת טובין מיובאים מידי סוכנים בארץ בל"י.

עגבניות לתעשיית שימורים לייצוא

דו"ח שנתי 25, עמ' 370

עד עונת 1974 נקבע מחיר אחיד לעגבניות לכל תקופת ההספקה, הנמשכת בדרך כלל, כ-16 שבועות. ב-1974 נקבע המחיר ל-312 ל"י לטון. ניתוח שערך הביקורת על נתוני המועצה לייצור ושיווק של ירקות בדבר הספקת התוצרת הזולה קבע, שבשנים 1972 עד 1974 סופקו כ-80% מכמות העגבניות בתקופה מרוכזת יחסית — בשבועות 5 עד 12 של תקופת ההספקה, דבר שהכביד על קליטה ועיבוד שוטפים של התוצרת. בתשובה לשאלת משרד מבקר המדינה אם אין מקום למחירים דיפרנציאליים לעגבניות, בהתאם לתקופת אספקתן, דבר שעשוי להביא ליתר פיזור של אספקת העגבניות ואף להארכת עונת הייצור מעבר ל-16 שבועות — ענתה המועצה לייצור ושיווק של ירקות שהיא דנה בעניין עם הגורמים הקשורים בו.

המועצה הנהיגה לעונת 1975 מחירים דיפרנציאליים ולעונת 1976 חזרה וקבעה מחיר אחיד לכל העונה, בסך 500 ל"י לטון, צמוד לשער הדולר לייצוא חקלאי.

המפעלים שילמו. למועצה תמורת העגבניות, שסופקו להם, לפי תנאים שנקבעו בהסכמים, בארבעה תשלומים חודשיים, שהראשון בהם חל שלושה חודשים לאחר, הספקת העגבניות והאחרון חצי שנה לאחר מועד זה. להבטחת התשלומים קיבלה המועצה מהמפעלים, סמוך לתחילת עונת ההספקה, שטרות או שיקים מעותדים, בהתחשב בכמויות התוצרת, שלגביהן נחתמו ההסכמים. שלושה מפעלים, שבעונת 1973 קלטו כ-17% מהתוצרת, לא נהגו להפקיד בידי המועצה בטחונות. לרוב עמדו מפעלים אלה בהתחייבותיהם ובמקרים של פיגורים חייבה אותם המועצה בריבית של 20% לשנה.

בעונת 1975 פיגרו שלושה מפעלים אחרים בהעברת תשלומים בסכומים ניכרים והמועצה חייבה אותם בריבית פיגורים בשיעור של 20% לשנה. לעונת 1976 המציאו כל המפעלים למועצה ערבויות או ששילמו מראש בעבור העגבניות שקיבלו.

במגמה לעודד את יצוא שימורי העגבניות ועל ידי כך גם להגדיל את היקף ייצור העגבניות בארץ, מקבלים התעשיינים מדי שנה תוספת מיוחדת של החזר מסים, מעבר לשער הדולר, ליצוא מוצרי תעשייה מעובדים. גובה החזר נקבע מדי שנה על ידי הוועדה לתכנון ופיתוח יצוא תוצרת חקלאית מעובדת, שבה משתתפים נציגים של משרד החקלאות ומשרד המסחר והתעשייה. מבקר המדינה המליץ לשקול מחדש אם ובאיזה שיעור יש הצדקה למתן החזר מסים נוסף על זה שניתן לכל המוצרים החקלאיים המיוצאים.

בהערותיו לדו"ח שנתי 25 העיר שר האוצר שהוחלט להמליץ על הורדת התמיכה מ-60 אגורות ל-40 אגורות לדולר וציין שהמגמה לעתיד היא להביא לידי כך, שהתמריץ יהיה במשך הזמן זהה לזה הניתן לכלל המוצרים החקלאיים.

לעונת 1975 נקבעה תוספת של 40 אגורות לדולר לחקופה 1.7.1975—20.1.1976. בשל המחירים הנמוכים שהושגו בחו"ל לחקופה 21.1.1976—30.6.1976 הועלתה התוספת ל-60 אגורות לדולר. לעונת 1976 נקבע תמריץ גמיש, ששיעורו ייקבע בסופה של העונה — ביולי 1977 — לפי נוסחה שמרכיביה יהיו המחירים לשימורי עגבניות שיושגו בחו"ל, שער הדולר ליצוא חקלאי במשך העונה והרכב המוצרים שיימכרו.